

ΕφαΘ 97/2008

Πρόεδρος Ν. Καλογήρου, Πρόεδρος Εφετών
Εισηγήτρια Μ. Λιάσκου, Εφέτης
Δικηγόροι Π. Σταυριανός, Α. Αναστασιάδου

[...] Κατά το άρθρο 1 του Ν 2121/1993 "Περί πνευματικής ιδιοκτησίας, συγγενικών δικαιωμάτων και λοιπών θεμάτων", οι πνευματικοί δημιουργοί, με τη δημιουργία του έργου, αποκτούν πάνω σ' αυτό πνευματική ιδιοκτησία που περιλαμβάνει, ως αποκλειστικά και απόλυτα δικαιώματα, το δικαίωμα της εκμετάλλευσης του έργου (περιουσιακό δικαίωμα) και το δικαίωμα της προστασίας του προσωπικού τους δεσμού προς αυτό (ηθικό δικαίωμα).

Κατά το άρθρο 3 του ίδιου ως άνω νόμου, μεταξύ των εξουσιών που περιλαμβάνει το περιουσιακό δικαίωμα είναι και εκείνη να επιτρέπει ή να απαγορεύει ο δημιουργός τη θέση σε κυκλοφορία των πρωτοτύπων ή αντιτύπων του έργου, καθώς και την παρουσίαση του έργου στο κοινό.

Το περιουσιακό αυτό δικαίωμα, με το παραπάνω περιεχόμενο, μπορεί να μεταβιβάζεται εν ζωή, με τη συναίνεση πάντοτε του δημιουργού, με συμβάσεις ή άδειες εκμετάλλευσης αποκλειστικές ή απλές.

Οι αποκλειστικές παρέχουν στον αντισυμβαλλόμενο το δικαίωμα να ασκεί τις εξουσίες που του μεταβιβάστηκαν, κατ' αποκλεισμόν οποιουδήποτε τρίτου, ενώ οι απλές παρέχουν το δικαίωμα στον αντισυμβαλλόμενο ν' ασκεί τις εξουσίες που του μεταβιβάστηκαν παράλληλα προς το δημιουργό και άλλους αντισυμβαλλομένους.

Ο αντισυμβαλλόμενος πάντως νομιμοποιείται ν' ασκεί στο δικό του όνομα τη δικαστική προστασία των εξουσιών που ασκεί, από παράνομες προσβολές τρίτων (άρθρο 13 Ν 2121/1993, βλ. και ΕφαΘ 5866/2003 ΔΕΕ 2003,1330).

Εξάλλου, κατά τη διάταξη του άρθρου 65 παρ. 1 του ίδιου νόμου, σε κάθε περίπτωση προσβολής της πνευματικής ιδιοκτησίας ή του συγγενικού δικαιώματος, ο δημιουργός ή ο δικαιούχος του συγγενικού δικαιώματος μπορεί ν' αξιώσει την αναγνώριση του δικαιώματος του, την άρση της προσβολής και την παράλειψη της στο μέλλον.

Κατά δε την παρ. 2 του ίδιου άρθρου, όποιος υπαιτίως προσέβαλε την πνευματική ιδιοκτησία ή τα συγγενικά δικαιώματα άλλου, υποχρεούται σε αποζημίωση και ικανοποίηση της ηθικής βλάβης.

Η αποζημίωση δεν μπορεί να είναι κατώτερη από το διπλάσιο της αμοιβής που συνήθως ή κατά νόμο καταβάλλεται για το είδος της εκμετάλλευσης που έκανε, χωρίς την άδεια, ο υπόχρεος.

Σε περίπτωση, επομένως, παράνομης και υπαίτιας προσβολής του περιουσιακού δικαιώματος του δημιουργού επί του έργου του, δικαιούται να ζητήσει αποζημίωση ο δημιουργός ή εκείνος, στον οποίο έχει ανατεθεί με σύμβαση η άδεια εκμετάλλευσης, η προστασία του περιουσιακού του δικαιώματος, καθώς και ικανοποίηση της ηθικής βλάβης, δεδομένου ότι το ηθικό δικαίωμα, το οποίο είναι αμεταβίβαστο όσο ζει ο δημιουργός, είναι διάφορο από το δικαίωμα του δημιουργού ή του αντισυμβαλλομένου του στη σύμβαση ή στην άδεια εκμετάλλευσης, να ζητήσει αυτός δηλαδή (ο δημιουργός) χρηματική ικανοποίηση λόγω ηθικής βλάβης, σε περίπτωση αδικοπραξίας, σε σχέση με το περιουσιακό ή ηθικό δικαίωμα (ΑΠ 834/2000 ΠοινΧρ 2001,138, ΕφαΘ 5866/2003 ΔΕΕ 2003,1330).

Τέτοιο πνευματικό δημιούργημα, που τυγχάνει προστασίας, βάσει των ανωτέρω διατάξεων, είναι και οι φωτογραφίες (άρθρο 2 ως άνω νόμου), εφόσον βέβαια η επιλογή του αντικειμένου τους και ο τρόπος παρουσίασης τους είναι πρωτότυπη, θεωρείται δε πρωτότυπη η φωτογραφία, εφόσον είναι αποτέλεσμα προσωπικής πνευματικής εργασίας του δημιουργού της, χωρίς να ενδιαφέρει η αισθητική καταξίωση της (ΕφΑΘ 3252/2002 ΔΕΕ 2003,293).

Περαιτέρω όμως, σύμφωνα με τη διάταξη του άρθρου 25 παρ. 1 εδ. α` Ν 2121/1993, επιτρέπεται λόγω του δικαιολογημένου συμφέροντος της ολότητας για ενημέρωση, η δυνατότητα αναπαραγωγής και διάδοσης στο κοινό, χωρίς την άδεια του δημιουργού και χωρίς αμοιβή στο έργο, για λόγους περιγραφής επίκαιρων γεγονότων με μέσα μαζικής επικοινωνίας, έργων, που βλέπονται ή ακούγονται κατά τη διάρκεια ενός τέτοιου γεγονότος.

Στην περίπτωση αυτή η αναπαραγωγή και η διάδοση στο κοινό πρέπει, όταν αυτό είναι δυνατό, να συνοδεύεται από την ένδειξη της πηγής και του ονόματος του δημιουργού. Ο περιορισμός αυτός του άρθρου 25 Ν 2121/1993, προβαλλόμενος από τον εναγόμενο, αποτελεί ένσταση, αφού οδηγεί στην άρση του παράνομου χαρακτήρα της αναπαραγωγής έργου, άλλου πνευματικού δημιουργού.

Τέλος, δικαιούχοι χρηματικής ικανοποίησης μπορεί να είναι και νομικά πρόσωπα, γιατί και αυτά είναι φορείς εννόμων αγαθών, των οποίων η προσβολή αποτελεί αδικοπραξία. Έτσι, αποκατάσταση της ηθικής βλάβης μπορούν να ζητήσουν και οι εταιρίες, αν με την αδικοπραξία προσβλήθηκε η εμπορική τους πίστη, η επαγγελματική τους υπόληψη και γενικά το εμπορικό τους μέλλον (Βλ. Γεωργιάδη σε ΑΚ Γεωργιάδη-Σταθόπουλου, άρθρο 932 παρ. 13).

[...] Αποδείχθηκαν τα εξής: Η ενάγουσα εταιρία με την επωνυμία "....." έχει ως αντικείμενο την εκμετάλλευση και διαχείριση δικαιωμάτων πνευματικής ιδιοκτησίας στην παγκόσμια αγορά, δυνάμει συμβάσεων που καταρτίζει με τους δημιουργούς, καθώς επίσης και την προστασία των δικαιωμάτων αυτών. Δυνάμει συμβάσεων που κατήρτισε με τους φωτογράφους ..... και ....., στις 1.1.1997 και 16.6.1996 αντίστοιχα, ανέλαβε την αποκλειστική εκμετάλλευση και προστασία των δικαιωμάτων πνευματικής ιδιοκτησίας των δύο αυτών δημιουργών (περιουσιακό δικαίωμα).

Η εναγομένη εταιρία ".....", είναι εκδοτική εταιρία με αντικείμενο επιχειρηματικής δραστηριότητας την έκδοση πολιτικών εφημερίδων και περιοδικών σε έντυπη και ηλεκτρονική μορφή.

Στο τεύχος της 3ης Ιουνίου 2000 του περιοδικού ".....", το οποίο διανεμήθηκε στο αναγνωστικό κοινό μαζί με το φύλλο της ημερήσιας πολιτικής εφημερίδας "...", στις σελίδες 20,21 και 22 η εναγομένη εταιρία δημοσίευσε, χωρίς την προηγούμενη άδεια της ενάγουσας και χωρίς καταβολή του νομίμου ανταλλάγματος, έξι (6) φωτογραφίες του φωτογράφου ....., που απεικονίζουν τους ηθοποιούς ... Πλην όμως αποδείχθηκε ότι η δημοσίευση αυτή αποσκοπούσε στην ενημέρωση του κοινού για γεγονός επίκαιρο και συγκεκριμένα αφορούσε στην κυκλοφορία του τελευταίου άλμπουμ φωτογραφιών του ως άνω δημιουργού, με την ονομασία ".....", το οποίο είχε ήδη κυκλοφορήσει στην παγκόσμια αγορά.

Ειδικότερα αποδείχθηκε ότι, στο εν λόγω δημοσίευμα δεν υπήρχε καταχώριση απλώς και μόνο των φωτογραφιών αλλά αυτό συνοδευόταν από κείμενο, στο οποίο αναφερόταν εκτενώς το βιογραφικό του εν λόγω δημιουργού και κυρίως γινόταν μνεία του ονόματος του και μάλιστα με μεγάλα γράμματα, καθώς και ανάλυση των χαρακτηριστικών του έργου του, το οποίο εκθειαζόταν, ιδιαιτέρως μάλιστα, αφού τον χαρακτήριζε ως πρωτοποριακό και πρωτότυπο καλλιτέχνη, αναλυτή φυσιογνωμιών και ειδικότερα διασήμων προσώπων.

Επίσης, η καταχώριση έγινε σε τρεις σελίδες του περιοδικού, κάτω από την ένδειξη βιβλίο. Εξάλλου, ναι μεν οι φωτογραφίες υπερτερούν σε μέγεθος από αυτό του κειμένου, πλην όμως αυτό δικαιολογείται κατ' εξοχήν από τη φύση του προβαλλόμενου έργου και συγκεκριμένα την παρουσίαση των φωτογραφιών, που περιλαμβάνονται στο φωτογραφικό άλμπουμ, ως πνευματικών δημιουργημάτων του δημιουργού.

Κατόπιν όλων αυτών, η παραπάνω δημοσίευση δεν είναι, κατά την κρίση του Δικαστηρίου, παράνομη και επομένως επιτρεπώς έγινε, χωρίς προηγούμενη άδεια της ενάγουσας και χωρίς αμοιβή της, αφού αποσκοπούσε στην ενημέρωση του κοινού για το ως άνω επίκαιρο γεγονός της κυκλοφορίας του φωτογραφικού άλμπουμ του δημιουργού, προκειμένου να ικανοποιηθεί το συμφέρον της ολότητας για ενημέρωση, πληροφόρηση και πλήρη διαφώτιση του αναγνωστικού κοινού, δεδομένου και του ότι, αναφερόταν ευκρινώς το όνομα του τελευταίου.

Η εκκαλούμενη απόφαση που έκρινε ομοίως και μετά από παραδοχή της στηριζόμενης στο άρθρο 25 Ν 2121/1993 ένστασης της εναγομένης, απέρριψε ως αβάσιμο το σχετικό κονδύλιο της αγωγής, για καταβολή αποζημίωσης στην ενάγουσα, ορθώς εφάρμοσε το νόμο και εκτίμησε τις αποδείξεις, απορριπτόμενου ως αβασίμου του σχετικού πρώτου λόγου της έφεσης.

Περαιτέρω, η εναγομένη προέβη επίσης στη δημοσίευση στην εφημερίδα "....." της ....., οκτώ (8) φωτογραφιών του ίδιου ως άνω φωτογράφου, που απεικόνιζαν τους ηθοποιούς..., χωρίς την προηγούμενη άδεια της ενάγουσας και χωρίς καταβολή του νομίμου ανταλλάγματος. Και ναι μεν, το επίμαχο δημοσίευμα, που συνοδεύεται από κείμενο, αφορούσε στην παρουσίαση του πρώτου επεισοδίου από την κινηματογραφική τριλογία ".....", πλην όμως, από την έκταση του αφιερώματος, τις εντυπωσιακές διαστάσεις και την έγχρωμη αποτύπωση των φωτογραφιών των ηρώων της ταινίας, προκύπτει ότι η εναγομένη απέβλεπε κυρίως στην αδάπανη δημοσίευση των φωτογραφιών του συγκεκριμένου δημιουργού, αν και γνώριζε ότι, υπάρχουν δεσμευτικοί όροι της οικονομικής εκμετάλλευσης των προϊόντων της ταινίας.

Επιπλέον, δεν αναφερόταν πουθενά στο εν λόγω δημοσίευμα το όνομα του δημιουργού των φωτογραφιών ....., αν και η εναγομένη, λόγω της θέσης της στην αγορά, του εξειδικευμένου προσωπικού της, της τεχνολογικής και ηλεκτρονικής υποδομής της, αλλά και της εμπειρίας της στην αντιμετώπιση των δικαιωμάτων πνευματικής ιδιοκτησίας, ήταν σε θέση, καταβάλλοντας τη στοιχειώδη επιμέλεια, να λάβει γνώση του δημιουργού των φωτογραφιών. [...]

Κατόπιν όλων αυτών, η αναπαραγωγή των φωτογραφιών του δημιουργού με το ως άνω δημοσίευμα είναι παράνομη, καθόσον έγινε χωρίς την άδεια της ενάγουσας, ούτε και τη συναίνεση ή έγκριση αυτής και χωρίς την καταβολή του νομίμου ανταλλάγματος, απορριπτόμενης ως αβασίμου της ενστάσεως της εναγομένης που στηριζόταν στο άρθρο 25 του Ν 2121/1993.

Η εκκαλούμενη απόφαση, που δέχθηκε τον εν λόγω ισχυρισμό ως βάσιμο και κατόπιν τούτου απέρριψε το σχετικό κονδύλιο της αγωγής, εσφαλμένα εφάρμοσε το νόμο και εκτίμησε τις αποδείξεις και ως εκ τούτου πρέπει να εξαφανιστεί, γενομένου δεκτού ως βασίμου του σχετικού δευτέρου λόγου της έφεσης.

Περαιτέρω αποδείχθηκε ότι, η αξία κάθε φωτογραφίας, κατά τον κρίσιμο χρόνο της δημοσίευσης, όπως αυτή εκτιμάται με βάση την έκταση της φήμης του ως άνω φωτογράφου και των φωτογραφιζόμενων προσώπων, ανερχόταν στο ποσό των 750 ευρώ και συνολικά η αξία των οκτώ φωτογραφιών ανερχόταν στο ποσό των 6.000 ευρώ (750 X 8).

Επίσης, η εναγομένη εταιρία δημοσίευσε τις οκτώ προαναφερόμενες φωτογραφίες του φωτογράφου ....., που είχαν ως θεματικό περιεχόμενο τους πρωταγωνιστές της ταινίας "....." και στην ηλεκτρονική έκδοση της εφημερίδας ".....". Η αναπαραγωγή αυτή των φωτογραφιών του ως άνω δημιουργού είναι επίσης παράνομη, αφού έγινε χωρίς την άδεια της ενάγουσας, που είχε την εκμετάλλευση των δικαιωμάτων του δημιουργού και χωρίς την καταβολή του νομίμου ανταλλάγματος.

Όπως προαναφέρθηκε, η αξία της κάθε φωτογραφίας ανερχόταν, κατά τον κρίσιμο χρόνο της δημοσίευσης, σε 750 ευρώ και η συνολική τους αξία σε 6.000 ευρώ, απορριπτόμενων ως αβασίμων των ισχυρισμών, της μεν ενάγουσας ότι η αξία της κάθε φωτογραφίας ανερχόταν στο ποσό των 1.174 ευρώ, της δε εναγομένης ότι, η αξία της καθεμιάς δεν υπερέβαινε το ποσό των 235 ευρώ, όπως ορθά έκρινε και η εκκαλουμένη, απορριπτόμενου ως αβασίμου του σχετικού τρίτου λόγου της έφεσης.

Τέλος, από τις προαναφερόμενες παράνομες δημοσιεύσεις των φωτογραφιών του δημιουργού, την εκμετάλλευση των δικαιωμάτων του οποίου είχε η ενάγουσα εταιρία, χωρίς τη σχετική άδεια της, προκλήθηκε στην τελευταία ηθική βλάβη, γιατί τρώθηκε η φήμη, η πίστη, η υπόσταση και το μέλλον της, από το γεγονός ότι, οι παράνομες δημοσιεύσεις είχαν ως αποτέλεσμα αφενός μεν τον περιορισμό της δραστηριότητας της στην ελληνική αγορά, αφετέρου δε να πλήξουν την προσπάθεια της να εμπεδωθούν στην ελληνική αγορά δίκαιοι συναλλακτικοί όροι, προς μεγαλύτερη εξασφάλιση των δικαιωμάτων, των οποίων έχει την εκμετάλλευση.

Περαιτέρω, λαμβανομένων υπόψη των συνθηκών τελέσεως της αδικοπραξίας, του είδους της προσβολής της ενάγουσας, της βαρύτητας και της έκτασης της βλάβης της, που κρίνεται ως σημαντική, του βαθμού του πταίσματος της εναγομένης και της περιουσιακής και κοινωνικής κατάστασης των διαδίκων μερών, και με τη συναρμογή ωσαύτως στη συγκεκριμένη αυτή περίπτωση της αρχής της αναλογικότητας (σύμφωνα με το άρθρο 25 του Συντάγματος), σε συνδυασμό και με το άρθρο 6 της ΕΣΔΑ, με τη λήψη δηλαδή ειδικότερα υπόψη του μέτρου (και του μέσου), καθώς και του σκοπού στον οποίο αποβλέπει η αναγνώριση της χρηματικής ικανοποίησης της ενάγουσας για την αποκατάσταση της ηθικής της βλάβης και η οποία επιβάλλεται να είναι η πρόσφορη και αναγκαία και πάντως όχι υπερβολική, καθώς και με τη λήψη υπόψη των διδαγμάτων της κοινής πείρας και της λογικής για όμοιες όπως και η εδώ ένδικη, συναλλακτικές περιπτώσεις, το δικαστήριο τούτο κρίνει ότι η εύλογη χρηματική ικανοποίηση της ενάγουσας πρέπει ν' ανέλθει στο ποσό των 5.000 ευρώ. [...]

Δέχεται την έφεση.